

Belediye Meclisi Kararlarının Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi Uygulamalarındaki İhtilaflar

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü Hakan Baytak tarafından kaleme alınan bu değerlendirmede, belediye meclisi kararlarının kesinleşme ve yürürlüğe konulma tarihleri belirlenirken ortaya çıkan ihtilafların tahlil edilmiştir.

Belediye Meclisi Kararlarının Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi Uygulamalarındaki İhtilaflar

Hakan BAYTAK

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü

Giriş

Anayasamızda kamu tüzel kişiliğine haiz şekilde örgütlenen mahalli idarelerin türleri; belediye, köy, il özel idareleri olarak sıralanmış ayrıca büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebileceği öngörülmüştür. Özel yönetim biçimlerinin, hayatiyet kazanmış örneği örneği ise büyükşehir belediyeleridir. Bunun yanında mahalli idarelerin karar organları Anayasa’da tek tek sayılmamış, bunun yerine karar organlarının, seçmenler tarafından seçilerek göreve gelebileceği hükmüne yer verilmiştir. 5393 sayılı Kanunda belediye organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı şeklinde sayılmış olsa da, karar organı yetki ve sorumluluğu belediye meclisine tevdi edilmiştir.

Toplumun müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan belediyelere, bu ihtiyaçların karşılanabilmesi adına 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile çeşitli görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Mevzuatında detaylı olarak

sıralanan görev ve sorumlulukların bir kısmının icra edilmesi de, belediye meclislerinin karar almasıyla mümkün olmaktadır. Bir diğer değişle belediye meclisleri kendi görev alanlarındaki konularda iradelerini, kararlarıyla konuşturuyorlar. Önemli olan, söz konusu bu kararların kesinleşme ve yürürlüğe girme süreçleridir. Bu değerlendirmemizde, kısaca bu hususlara değinilecektir.

Kararların Kesinleşmesi, Yürürlüğe Girmesi ve Geri Gönderme

Bize meclis kararlarına ilişkin süreçlere ait “Belediye meclisleri nasıl, ne zaman ve hangi oy nispetlerinde kararlarını almaktadır ve bu kararların kesinleşme ve yürürlüğe girmesi süreci nasıl olmaktadır?” gibi soruların cevabını, belediye meclislerinin çalışma usul ve esaslarını düzenleyen Belediye Meclisi Çalışma Yönetmelięi veriyor. İlgili Yönetmelikte, yazımızın konusunu oluşturan meclis kararlarının kesinleşmesi ile kararların yürürlüğe girmesi hususları detayları ile düzenlenmiştir. İlgili hükümlere göz gezdirdiğimizde; kararların kesinleşme zamanlamasının temel olarak, belediye başkanlarının bu kararları hukuka aykırı olarak nitelendirip veyahut nitelendirmemesiyle ilişkilendirildiği sonucuna ulaşıyoruz. Belediye başkanlarının meclis kararlarında hukuka aykırılığı, meclis toplantısının tamamlanmasından itibaren büyükşehir belediyelerinde yedi, diğer olarak nitelendirilen; il, ilçe, büyükşehir ilçe ve belde belediyelerinde ise beş gün içerisinde yeniden görüşölmek üzere meclise gönderebileceği; bu geri gönderme eyleminin ise ancak hukuki aykırılık gerekçesinin belirtilmesi suretiyle gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Buna karşılık belediye meclisinin geri gönderilen kararları hangi süre içerisinde incelemesi gerektiği ve ivedilik derecesine dair bir hükme ise yer verilmemiştir. Öte yandan Yönetmeliğin “Görüşmeler ve yönetim” başlıklı 11 inci maddesinde; meclis toplantılarında gündeme geçilmeden önce son birleşimde alınan kararlara ilişkin tutanakta maddi hata bulunması durumunda, öncelikle bu hata veya hataların meclis kararı ile düzeltilmesi gerektiği kural altına alınmıştır. İdare hukukunun tedvin edilmemiş ve büyük ölçüde içtihadı olması gibi özellikleri, ilgili mevzuat hükümlerinin zaman zaman yorumlanmasını gerekli kılıyor. Bu durumda kıyas, evleviyet ve aksi ile kanıt yolları göz önüne alınmak suretiyle, maddi hatalı tutanaklar için öngörölmüş olan gündeme geçilmeden düzeltilmesi kuralının, belediye başkanının meclise geri gönderdiği kararlar için de zamansal ve ivedilik boyutunda uygulanmasının doğru olacağını kanaatine ulaşmamızı sağlıyor.

Ayrıca belediye başkanlarının hukuka aykırılık iddiasıyla kararları, meclise geri göndermeleri sonucunda ise meclisin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla (üye tam sayısının yarısından fazla olan çoğunlukla) kararında ısrar etmesi halinde karar “kesinleşir”. 5393 sayılı Kanunun 23 üncü, adı geçen Yönetmeliğin “Meclis kararlarının yürürlüğe girmesi” başlıklı 18 inci maddesinde ise meclisin almış olduğu kararların tam

metninin, kararın kesinleştiiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde belediye başkanı tarafından ilgili mülki idare amirine gönderileceği ve uygun araçlarla halka duyurulması zorunluluğu yer almıştır. İlgili maddeler incelendiğinde meclis tarafından karar alınması, kararın kesinleşmesiyle aynı anlama gelmediği ve kararların kesinleşmesi ile yürürlüğe girmesinin de aynı şeyi ifade etmediği açıktır. Bu kavramları birkaç örnekle somutlaştıralım:

Örnek-1: A Belediyesi bir ilçe belediyesidir. A Belediye Meclisi'nin 03.05.2023 tarihinde aldığı kararlar, büyükşehir belediyesi haricinde bir belediye olması dolayısıyla, kararların alındığı tarih dahil olmak üzere 5 gün içerisinde belediye başkanı, meclise hukuka aykırılık gerekçesi ile geri gönderebilmekte ve bu süre 08.05.2023 tarihi itibarıyla sona ermektedir. Eğer kararlar geri gönderilir ve meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar ederse kararlar kesinleşecektir. Kararlar kesinleşmeden mülki amire gönderilemeyeceği için gönderilmeyen kararların yürürlüğe giremeyeceği hususuna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Meclise tekrar görüşölmek üzere gönderilen kararların hangi toplantıda görüşöleceği konusunda, Kanun veya Yönetmelikte herhangi bir netlik bulunmamaktadır. Meclis gündeminin, toplantı bazında belediye başkanı tarafından belirlenmesi, meclis toplantılarının ancak ilk gününde belediye başkanı ve üyelerin belediyeye ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilmesi nedeniyle belediye meclisinin, belediye başkanınca hukuka aykırı görölerek geri gönderme süresi toplantının bitiminden itibaren büyükşehir belediyelerinde yedi, diğer belediyelerde beş gün olduğuna göre, geri gönderilen kararlar takip eden ilk toplantıda görüşölecektir. Zira, geri gönderme süresi bir sonraki toplantıya davet gönderme süresinden önceki bir tarih olacaktır. Burada tartışılabilir konulardan biri, geri gönderilen kararın belediye başkanının hazırlayarak meclis üyelerine göndereceği gündemde mi yer alacağı veya meclis başkanlığınca toplantıya başlanmadan önce mi gündeme alınmasının oylanacağıdır. Kanaatimizce, belediye başkanının meclis üyelerine gönderdiği takip eden meclis toplantısı gündemine dahil edilmesi uygun olacaktır.

Geri gönderilen kararların, olağanüstü toplantılarda görüşölüp görüşülemeyeceği üzerinde ayrıca durmak gerekmektedir. Hukuka aykırı bulunarak geri gönderilen kararın, geri gönderilme tarihinden sonra başka bir konuda yapılan olağanüstü toplantılarda bu konunun görüşülmesi mümkün değildir. Zira; olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında hiçbir konu görüşülemez. Ancak, geri gönderilen konunun olağanüstü bir toplantıda görüşülmesi belediye başkanınca gerekli görüldüğü takdirde, sadece geri gönderilen konunun veya geri gönderilen konununda da gündeminde yer alacak şekilde olağanüstü toplantı çağrısı yapılmasının mümkün olacağı kanatindeyiz.

Belediye başkanının mevzuat kapsamında kendisine tanınan süreyi beklememe hakkı ise saklıdır. Belediye başkanının, beş günlük geri gönderme süresi içerisinde meclis kararlarını mülki amire göndermesi halinde, gönderme tarihi ile kesinleşme tarihi aynı zamanda olur ve bu tarih kararların yürürlüğe girme tarihi olarak kabul edilir.

Örnek-2: 03.05.2023 tarihinde alınan kararların, 05.05.2023 tarihinde belediye başkanı tarafından mülki amire gönderilmesi halinde, kararın kesinleşme ve yürürlüğe girme tarihi 05.05.2023 olarak kabul edilir.

Belediye başkanına verilen beş günlük geri gönderme süresinin, kararların mülki amire veya meclise geri gönderilmemek suretiyle tüketilme durumunda ise geri gönderme süresinin sonunda karar kesinleşecektir.

Örnek-3: 03.05.2023 tarihinde alınan kararların, beş günlük geri gönderme süresinin sonuna kadar mülki amire ve hukuka aykırılık olarak görülmediği için meclise gönderilmediği örneğimizde; beş günlük geri gönderme tarihi sonrasında (08.05.2021 gününün sonunda) meclis kararları kesinleşecektir. Kararın, kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde belediye başkanı tarafından mülki amire gönderilmesi gerektiği için 09.05.2021-15.05.2021 tarihleri arasında (15.05.2021 dahil) kesinleşen kararların mülki amire gönderilmesi zorunludur.

Sonuç

İdari eylem ve idari işlem olarak karşımıza çıkan meclis kararlarının kesinleşmesi ile yürürlüğe girme zamanı; idare hukuku ve idari yargı alanında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Belediye Kanunu ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde bu konudaki hükümler tarafımızca değerlendirilerek meclisin karar tarihinin; kararın belediye başkanınca aynı gün içerisinde mülki amire gönderilmediği takdirde kesinleşme tarihi olmayacağı; kesinleşmeyen kararların yürürlüğe girmesinin de mümkün olmayacağı değerlendirilmiştir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA